

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 12 września 1989 r.

Nr 52

TREŚĆ:

Foz.:

ROZPORZĄDZENIE

308 — Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 1989 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek badawczo-rozwojowych 791

OBWIESZCZENIA:

309 — Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 lipca 1989 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych 793

310 — Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności z dnia 4 sierpnia 1989 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach 801

308

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 26 sierpnia 1989 r.

w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek badawczo-rozwojowych.

Na podstawie art. 14 ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. z 1989 r. Nr 45, poz. 244) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przepisy rozporządzenia mają zastosowanie do jednostek badawczo-rozwojowych, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. z 1989 r. Nr 45, poz. 244), z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 15 tej ustawy.

§ 2. 1. Jednostki badawczo-rozwojowe prowadzą samodzielną gospodarkę finansową zgodnie z zasadą samofinansowania, pokrywając z uzyskiwanych przychodów koszty działalności i zobowiązania wobec budżetu państwa, banków i dostawców oraz wydatki na rozwój i inne potrzeby.

2. Podstawą gospodarki finansowej jednostki badawczo-rozwojowej jest plan rzeczowo-finansowy ustalany przez dyrektora tej jednostki po zaopiniowaniu przez radę naukową i radę załogi.

3. W kosztach działalności jednostki badawczo-rozwojowej uwzględnia się wartość prac wykonywanych na rzecz tej jednostki przez podwykonawców.

§ 3. Przychodami jednostki badawczo-rozwojowej są przychody ze sprzedaży krajowej oraz z eksportu, a w szczególności:

- 1) prac badawczo-rozwojowych,
- 2) wyników prac badawczo-rozwojowych,

3) patentów, praw ochronnych, licencji na stosowanie wynalazków i wzorów użytkowych, projektów racjonalizatorskich stanowiących tajemnicę jednostki oraz innych osiągnięć naukowych i technicznych,

4) prac z zakresu działalności ogólnotechnicznej,

5) prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego,

6) produkcji doświadczalnej,

7) unikalnych urządzeń i aparatury oraz innej produkcji, w tym także małotonażowej i małoseryjnej,

8) innych prac i usług, w tym obliczeń na elektronicznych maszynach cyfrowych, usług reprograficznych itp.,

9) przedmiotów majątkowych pozostających po zakończeniu prac badawczo-rozwojowych, w wysokości uzgodnionej z zamawiającym pracą badawczo-rozwojową, w ramach której przedmiot majątkowy został wytworzony lub nabyty.

§ 4. 1. Sposób rozliczeń z tytułu wykonania prac badawczo-rozwojowych oraz dysponowania wynikami tych prac zainteresowane strony określają w umowie.

2. Zasady dysponowania przez jednostki badawczo-rozwojowe wpływami dewizowymi ze współpracy międzynarodowej regulują przepisy prawa dewizowego.

§ 5. Jednostka badawczo-rozwojowa ustala samodzielnie wielkość środków na wynagrodzenia na podstawie obowiązujących przepisów o wynagrodzeniach i w ramach posiadanych możliwości finansowych.

§ 6. 1. Wynik finansowy jednostki badawczo-rozwojowej stanowi różnicę między przychodami a kosztami własnymi sprzedaży, skorygowaną o straty i zyski nadzwyczajne, wynik na pozostałej sprzedaży oraz o podatek obrotowy należny od sprzedaży produktów przeznaczonych na rynek. Dodatni wynik finansowy stanowi zysk, a ujemny stratę jednostki badawczo-rozwojowej.

2. Roczny wynik finansowy podlega weryfikacji w trybie określonym w odrębnych przepisach.

3. Zweryfikowany zysk, po uregulowaniu zobowiązań wobec budżetu, jednostka badawczo-rozwojowa przeznaczają na:

- 1) fundusz rozwoju,
- 2) fundusz załogi,
- 3) inne cele.

4. Stratę jednostki badawczo-rozwojowej pokrywa się z funduszu rozwoju.

§ 7. Jednostka badawczo-rozwojowa poza funduszem statutowym tworzy następujące fundusze:

- 1) fundusz motywacyjno-wdrożeniowy,
- 2) fundusz rozwoju,
- 3) fundusz załogi,
- 4) zakładowe fundusze socjalny i mieszkaniowy.

§ 8. 1. Fundusz statutowy jednostki badawczo-rozwojowej odzwierciedla wartość powierzonej jej do użytkowania części mienia ogólnonarodowego. Na fundusz ten składa się w szczególności wartość netto środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz wartość środków obrotowych przekazanych jednostce przez organ, który tę jednostkę utworzył.

2. Fundusz statutowy jest zwiększany o wartość środków trwałych, środków obrotowych otrzymywanych nieodpłatnie i finansowanych z funduszu rozwoju lub innych funduszy jednostki badawczo-rozwojowej oraz o wartości niematerialne i prawne, a pomniejszany o wartość środków trwałych oraz wartości niematerialne i prawne przekazane nieodpłatnie, a także o umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

§ 9. 1. Fundusz motywacyjno-wdrożeniowy tworzy się ze środków przekazywanych przez jednostki wdrażające wyniki prac jednostki badawczo-rozwojowej z tytułu osiągnięcia wymiernych efektów ekonomicznych wdrożenia.

2. Środki funduszu motywacyjno-wdrożeniowego przeznaczają się na nagrody indywidualne za osiągnięcie efektów, o których mowa w ust. 1.

§ 10. 1. Fundusz rozwoju tworzy się z:

- 1) odpisów amortyzacyjnych od wartości środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- 2) zysku.

2. Odpisy amortyzacyjne, o których mowa w ust. 1 pkt 1, są dokonywane według zasad obowiązujących przedsiębiorstwa państwowe, z tym że wartość odpisów

jest przekazywana na fundusz rozwoju jednostki badawczo-rozwojowej, z wyjątkiem odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych zakładowej działalności socjalnej.

3. Na fundusz wpływają także:

- 1) udziały w inwestycjach wspólnych,
- 2) środki z innych źródeł.

4. Fundusz rozwoju, po sfinansowaniu ewentualnych strat (o których mowa w § 6 ust. 4) i spłacie kredytów bankowych zaciągniętych na inwestycje, jednostka badawczo-rozwojowa przeznaczają według własnego uznania na:

- 1) uzupełnienie funduszu statutowego,
- 2) inwestycje jednostki badawczo-rozwojowej,
- 3) wkłady lub pożyczki, w tym także oprocentowane, na inwestycje i przedsięwzięcia wspólne.

§ 11. 1. Środki funduszu załogi przeznaczają się na nagrody dla pracowników.

2. Środki funduszu załogi mogą być również przeznaczane na zwiększenie zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego.

§ 12. 1. Koszty prac własnych podejmowanych przez jednostkę badawczo-rozwojową obciążają koszty działalności tej jednostki.

2. Koszty prac własnych mogą być rozliczane w czasie, nie dłużej jednak niż przez 5 lat.

§ 13. 1. Jednostka badawczo-rozwojowa finansuje środki obrotowe z tej części funduszu statutowego, która nie służy pokryciu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

2. Środki obrotowe mogą być w całości finansowane z funduszu statutowego. Na finansowanie środków obrotowych nie znajdujących pokrycia w funduszu statutowym jednostka badawczo-rozwojowa może zaciągać w banku kredyty obrotowe na warunkach określonych w umowie kredytowej.

§ 14. 1. Inwestycje jednostki badawczo-rozwojowej finansuje się z funduszu rozwoju.

2. Zasady finansowania inwestycji centralnych i zamówień rządowych oraz udzielania subwencji i pożyczek z Centralnego Funduszu Rozwoju Nauki i Techniki regulują odrębne przepisy.

§ 15. Przepisy rozporządzenia mają zastosowanie również do zakładów doświadczalnych działających jako wyodrębnione zakłady jednostek badawczo-rozwojowych. Zasady wewnętrznego wyodrębnienia zakładów doświadczalnych pod względem gospodarki finansowej oraz związanych z tym rozliczeń wewnątrz jednostki określają statuty jednostek badawczo-rozwojowych.

§ 16. Do jednostek badawczo-rozwojowych mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące przedsiębiorstw państwowych w zakresie głównych księgowych, weryfikacji rocznych bilansów oraz podstawowych zasad prowadzenia rachunkowości.

§ 17. Działalność lecznicza, profilaktyczna i diagnostyczna oraz usługowa, prowadzona na rzecz społecznego systemu ochrony zdrowia przez jednostki badawczo-rozwojowe nadzorowane przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, jest finansowana z budżetu państwa na zasadach określonych dla jednostek ochrony zdrowia.

§. 18. 1. Zgodnie z art. 80 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192) traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1985 r. w spra-

wie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek badawczo-rozwojowych (Dz. U. Nr 61, poz. 316).

2. Salda funduszu rezerwowego oraz funduszu prac własnych przenosi się na fundusz rozwoju nie później niż 31 grudnia 1989 r.

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Finansów: *A. Wróblewski*

309

OBWIESZCZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 24 lipca 1989 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych.

1. Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 30, poz. 162) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 19, poz. 121), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 78),
- 2) ustawą z dnia 3 lipca 1984 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 34, poz. 182),
- 3) ustawą z dnia 17 maja 1989 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 30, poz. 162)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów, punktów i porządku alfabetycznego liter.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

1) art. 56 ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 19, poz. 121) w brzmieniu:

„Art. 56. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1976 r.”,

2) art. 8 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 78) w brzmieniu:

„Art. 8. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r.”,

3) art. 2 ustawy z dnia 3 lipca 1984 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 34, poz. 182) w brzmieniu:

„Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”,

4) art. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. Nr 30, poz. 162) w brzmieniu:

„Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1989 r.”.

Minister Obrony Narodowej: *F. Siwicki*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 lipca 1989 r. (poz. 309)

U S T A W A

z dnia 20 maja 1976 r.

o zakwaterowaniu sił zbrojnych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Zakwaterowanie sił zbrojnych polega na stałym lub przejściowym rozmieszczeniu:

- 1) jednostek, instytucji i zakładów wojskowych,
- 2) obiektów, urzędzeń, uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz
- 3) żołnierzy i innych osób określonych w ustawie w budynkach, lokalach i na terenach będących w zarzą-

dzie organów wojskowych albo uzyskanych w tym celu od organów administracji państwowej, jednostek gospodarki społecznej i od innych osób prawnych lub fizycznych.

Art. 2. 1. Jeżeli organy wojskowe nie dysponują w danej miejscowości dostateczną ilością budynków, lokali lub terenów na zakwaterowanie stałe, właściwe organy administracji państwowej na wniosek organów wojskowych przekazują niezbędne do tego celu nieruchomości — na zasadach i w trybie obowiązujących przy przekazywaniu nieruchomości pomiędzy jednostkami gospodarki społecznej.

2. Obszary leśne stanowiące własność Państwa oraz związane z nimi nieruchomości podlegają przekazaniu organom wojskowym na zasadach i w trybie przepisów ustawy o państwowym gospodarstwie leśnym.

Art. 3. Jeżeli niezbędne dla sił zbrojnych budynki lub tereny nie mogą być przekazane na zasadach i w trybie określonych w art. 2, organy wojskowe mogą je używać na podstawie przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości.

Art. 4. Zbędne dla sił zbrojnych budynki, lokale i tereny podlegają przekazaniu przez organy wojskowe właściwym organom administracji państwowej na zasadach i w trybie przepisów, o których mowa w art. 2, bądź zwrotowi w trybie przepisów określonych w art. 3.

Art. 5. 1. Organy wojskowe mogą wprowadzać zakaz wstępu na tereny zajęte na zakwaterowanie sił zbrojnych.

2. Zakaz wstępu powinien być wyraźny i oznaczony w sposób łatwo dostrzegalny.

3. Zakaz ten nie może dotyczyć wstępu do osobnych kwater stałych.

Rozdział 2

Wspólne kwatery stałe

Art. 6. 1. Wspólna kwatera stała jest przeznaczona na zbiorowe stałe zakwaterowanie żołnierzy.

2. Zakwaterowanie we wspólnych kwaterach stałych jest bezpłatne.

Art. 7. 1. Wspólne kwatery stałe są przeznaczone na zakwaterowanie żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową na podstawie przepisów o powszechnym obowiązku obrony, z wyjątkiem żołnierzy odbywających okresową służbę wojskową.

2. We wspólnych kwaterach stałych kwatruje się również:

- 1) żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych,
- 2) żołnierzy zawodowych będących słuchaczami szkół lub kursów wojskowych.

3. Żołnierze zawodowi, zakwaterowani we wspólnych kwaterach stałych w czasie odbywania studiów w szkole lub na kursie wojskowym, zachowują posiadane dotychczas osobne kwatery stałe.

Rozdział 3

Osobne kwatery stałe

Art. 8. 1. Osobna kwatera stała jest przeznaczona na zakwaterowanie stałe żołnierza zawodowego i jego rodziny.

2. Osobną kwaterą stałą jest samodzielny lokal mieszkalny.

3. Osobną kwaterą stałą może być wyjątkowo część lokalu mieszkalnego, jeżeli obejmuje co najmniej jeden pokój o powierzchni nie mniejszej niż 10 m².

Art. 9. 1. Prawo do osobnej kwatery stałej przysługuje żołnierzowi zawodowemu.

2. Przy ustalaniu powierzchni mieszkalnej osobnej kwatery stałej przysługującej żołnierzowi uwzględnia się stan rodzinny żołnierza oraz jego stopień wojskowy lub zajmowane stanowisko służbowe. Zasadę tę stosuje się również do żołnierzy zawodowych, którzy otrzymują albo zajmują lokal mieszkalny na podstawie Prawa lokalowego lub Prawa spółdzielczego.

3. Członkami rodziny żołnierza, których uwzględnia się przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej, są pozostający z żołnierzem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek,
- 2) dzieci do czasu założenia odrębnej rodziny, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 lat życia, chyba że są inwalidami I lub II grupy; ograniczenia wieku dziecka nie stosuje się przy przydzielaniu kwatery w związku z przeniesieniem żołnierza zawodowego do pełnienia służby w innym garnizonie,
- 3) rodzice żołnierza i jego małżonka będący na utrzymaniu żołnierza, którzy ze względu na wiek albo inwalidztwo lub inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia, o ile ich warunki mieszkaniowe uzasadniają wspólne zamieszkanie z żołnierzem.

4. Przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej uwzględnia się również osobę zatrudnioną w gospodarstwie domowym, jeżeli potrzeby żołnierza i jego rodziny, uzasadnione w szczególności dobrem małoletnich dzieci lub nieporadnych osób starszych, wymagają zatrudnienia takiej osoby.

5. Żołnierzowi może być przyznane uprawnienie do dodatkowej powierzchni mieszkalnej ze względu na stan zdrowia osób wymienionych w ust. 3 albo ze względu na inne szczególne okoliczności.

6. W osobnej kwaterze stałej mogą zamieszkiwać z żołnierzem członkowie jego rodziny, których nie uwzględnia się przy ustalaniu powierzchni mieszkalnej, jeżeli pozostają z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, oraz osoba zatrudniona w tym gospodarstwie w innych warunkach niż określone w ust. 4.

Art. 10. 1. Żołnierzowi zawodowemu przydziela się osobną kwaterę stałą w miejscowości, w której stale pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, jeżeli istnieje z niej dogodny dojazd publicznymi środkami komunikacji do miejsca pełnienia służby.

2. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu na studia lub naukę do szkoły wojskowej, posiadającemu członków rodziny uwzględnianych przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej, który nie otrzymał osobnej kwatery stałej, przydziela się ją w miejscowości, w której pełnił służbę przed skierowaniem do szkoły.

Art. 11. 1. Żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej zachowuje prawo do osobnej kwatery stałej, jeżeli nabył uprawnienie do:

- 1) emerytury wojskowej,

2) wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową.

2. W zakresie uprawnień emerytów i rencistów wojskowych, o których mowa w ust. 1, do osobnych kwater stałych stosuje się przepisy dotyczące żołnierzy zawodowych.

Art. 12. W razie śmierci:

1) żołnierza zawodowego:

a) spełniającego warunki wymagane do uzyskania emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową albo

b) którego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową,

2) emeryta lub rencisty, o którym mowa w art. 11 ust. 1

— prawo do osobnej kwatery stałej nabywają wspólnie zamieszkali w kwaterze z żołnierzem, emerytem lub rencistą, w dniu jego śmierci, członkowie rodziny uprawnieni do wojskowej renty rodzinnej; prawo to przysługuje im przez czas posiadania uprawnień do tej renty.

Art. 13. Osobom wymienionym w art. 11 i 12 może być przydzielona na ich wniosek osobna kwatera stała lub lokal spółdzielczy w miejscowości przez nie wybranej, jeżeli wojskowy organ kwaterunkowy dysponuje w tej miejscowości lokalami mieszkalnymi.

Art. 14. 1. Przyznanie emerytury lub renty w trybie wyjątkowym, przewidzianym w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, osobie, która nie zajmuje osobnej kwatery stałej, nie powoduje nabycia przez nią prawa do takiej kwatery.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób zwolnionych z zawodowej służby wojskowej przed dniem 1 stycznia 1983 r., które nie nabyły uprawnień do emerytury lub renty na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139, z 1984 r. Nr 52, poz. 270, z 1985 r. Nr 20, poz. 85 i z 1989 r. Nr 35, poz. 190) w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1982 r., a które spełniają warunki do tych świadczeń na podstawie ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 78).

Art. 15. 1. Osobie, która zajmuje osobną kwaterę stałą (lokal) o powierzchni mieszkalnej większej od przysługującej, wojskowy organ kwaterunkowy powinien zaproponować lub na jej wniosek przydzielić inną kwaterę (lokal), odpowiadającą uprawnieniom tej osoby, jeżeli nadwyżka obejmuje co najmniej jeden pokój.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, odmówi przeniesienia się do dostarczonej kwatery (lokalu) lub nie złoży wniosku, ma prawo do zajmowania kwatery dotychczasowej, z tym że za nadwyżkę powierzchni jest obowiązana uiszczać podwyższoną opłatę.

3. Osobie zwalnianej kwaterę, w której występuje nadwyżka powierzchni mieszkalnej wynosząca więcej niż 10 m², wyposażoną w trzy lub więcej elementów mających wpływ na wysokość należnych opłat z tytułu zajmowania kwatery — przysługuje prawo do otrzymania ekwiwalentu pieniężnego za różnicę powierzchni mieszkalnej między obu lokalami, wypłacanego ze środków budżetowych, jeżeli zwolnienie kwatery następuje w wyniku dostarczenia przez wojskowy organ kwaterunkowy lokalu odpowiadającego uprawnieniom.

Art. 16. 1. Minister Obrony Narodowej może w szczególności uzasadnionym wypadku zarządzić przydzielenie lokalu mieszkalnego w budynku przeznaczonym na zakwaterowanie stałe żołnierzy osobie, która nie posiada prawa do osobnej kwatery stałej.

2. Do osób, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. — Prawo lokalowe (Dz. U. z 1987 r. Nr 30, poz. 165 oraz z 1989 r. Nr 10, poz. 57, Nr 20, poz. 108, Nr 34, poz. 178 i Nr 35, poz. 192), z tym że przydzielony lokal pozostaje nadal w dyspozycji wojskowych organów kwaterunkowych.

Art. 17. 1. W wypadku uzasadnionym potrzebami sił zbrojnych wojskowy organ kwaterunkowy może oddać w najem pracownikowi zatrudnionemu w jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lokal mieszkalny, przeznaczony na zakwaterowanie stałe żołnierzy.

2. Lokal mieszkalny, o którym mowa w ust. 1, jest mieszkaniem zakładowym w rozumieniu przepisów Prawa lokalowego.

Art. 18. 1. W razie orzeczenia rozwodu żołnierza zawodowego zajmującego osobną kwaterę stałą, rozwiedzeni małżonkowie zachowują prawo do zamieszkiwania w dotychczasowej kwaterze do czasu przekwaterowania.

2. Na wniosek rozwiedzionych małżonków wojskowy organ kwaterunkowy dokonuje zamiany zajmowanej przez nich kwatery na dwa odrębne lokale mieszkalne, w granicach powierzchni mieszkalnej zbliżonej do dotychczas zajmowanej, przez przydzielenie:

1) żołnierzowi — osobnej kwatery stałej,

2) rozwiedzonemu małżonkowi — zamiennego lokalu mieszkalnego.

3. W wypadkach wyjątkowych, gdy jeden z rozwiedzionych małżonków swym nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, wojskowy organ kwaterunkowy może dokonać zamiany, o której mowa w ust. 2, na wniosek drugiego małżonka.

4. Przy ustalaniu powierzchni mieszkalnej odrębnych lokali, o których mowa w ust. 2, bierze się pod uwagę osoby uprawnione oraz osoby uwzględnione przy przydzieleniu zajmowanej dotąd kwatery, zamieszkałe i zameldowane w niej na pobyt stały w dniu orzeczenia rozwodu.

5. W razie przydzielenia, w ramach zamiany, odpowiednio kwatery lub zamiennego lokalu mieszkalnego rozwiedzonemu małżonkowi, podlega on przekwaterowaniu do tej kwatery (lokalu) wraz z osobami uwzględnionymi przy jej przydzieleniu. Jeżeli zajmowana dotychczas kwatera odpowiada uprawnieniom żołnierza zawodowego lub warunkom przewidzianym w Prawie lokalowym dla zamiennego lokalu mieszkalnego, wojskowy organ kwaterunkowy może pozostawić rozwiedzonego małżonka w tej kwaterze.

6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do rozwiedzonego małżonka pozostałego w zajmowanej dotychczas kwaterze po jej opuszczeniu przez drugiego z małżonków, również w razie niezłożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2.

Art. 19. 1. Osobną kwaterę stałą przydziela wojskowy organ kwaterunkowy.

2. Osobna kwatera stała nie może być oddana w używanie osobie nie posiadającej decyzji o przydziale kwatery ani podnajmowana w całości lub w części.

Art. 20. 1. Przydział osobnej kwatery stałej uzależnia się od uiszczenia kaucji w wysokości określonej na podstawie przepisów Prawa lokalowego, zabezpieczającej utrzymanie kwatery w należyłym stanie.

2. Minister Obrony Narodowej określa zasady, tryb pobierania i zwrotu kaucji oraz zasady zwalniania od niej w całości lub w części.

Art. 21. 1. Wojskowy organ kwaterunkowy jest obowiązany przekazać osobną kwaterę stałą w stanie zdającym do użytku wraz z pomieszczeniami przynależnymi oraz zapewnić sprawne działanie zainstalowanych urządzeń technicznych, korzystanie z oświetlenia i ogrzewania, ciepłej i zimnej wody, dźwigów, zbiorczych anten i innych urządzeń przeznaczonych w budynku do ogólnego użytku.

2. Osoby zajmujące osobną kwaterę stałą są obowiązane używać jej zgodnie z przeznaczeniem i z należyta starannością oraz stosować się do regulaminu porządku domowego, określonego przez organ wojskowy upoważniony przez Ministra Obrony Narodowej.

3. Bez zgody wojskowego organu kwaterunkowego nie wolno czynić zmian naruszających substancję kwatery lub budynku.

Art. 22. 1. Osoba zajmująca osobną kwaterę stałą (użytkownik) lub lokal mieszkalny (najemca) w budynku pozostającym w zarządzie organów wojskowych jest obowiązana udostępnić ją wojskowemu organowi kwaterunkowemu w uzgodnionym terminie w celu:

- 1) okresowego, a w szczególności uzasadnionych wypadkach, doraźnego przeglądu stanu wyposażenia technicznego oraz ustalenia zakresu prac wymagających wykonania w tej kwaterze (lokalu),
- 2) dokonania napraw (remontów) obciążających organ wojskowy lub tę osobę, jeżeli mimo uprzedniego wezwania nie dokona tych napraw (remontów) w terminie wyznaczonym przez ten organ.

2. W razie odmowy udostępnienia kwatery (lokalu) lub nieobecności użytkownika (najemcy), w wypadku konieczności natychmiastowego usunięcia awarii grożącej bezpośrednio powstaniem znacznych szkód w budynku, przedstawiciel wojskowego organu kwaterunkowego, w obecności przedstawiciela odpowiednio wojskowego organu porządkowego lub Milicji Obywatelskiej, ma prawo wejść do kwatery (lokalu). Jeżeli nastąpiło to pod nieobecność użytkownika (najemcy), wojskowy organ kwaterunkowy jest obowiązany zabezpieczyć kwaterę (lokal) i mienie w niej znajdujące się do czasu przybycia użytkownika (najemcy).

3. Po zakończeniu naprawy wojskowy organ kwaterunkowy jest obowiązany doprowadzić kwaterę (lokal) lub jej część do stanu, w jakim znajdowała się ona w chwili udostępnienia. Użytkownikowi (najemcy) przysługuje stosunkowa obniżka opłat (czynszu) za czas, w którym nie mógł on w pełni korzystać z kwatery (lokalu) lub jej części.

4. Jeżeli rodzaj naprawy tego wymaga, użytkownik (najemca) powinien opróżnić kwaterę (lokal) i przenieść się, na koszt wojskowego organu kwaterunkowego, do dostarczonego mu innego lokalu mieszkalnego na czas naprawy ściśle oznaczony i podany do wiadomości użytkownika (najemcy).

5. W razie odmowy udostępnienia lub opróżnienia kwatery (lokalu), sprawę rozstrzyga wojskowy organ kwaterunkowy określony przez Ministra Obrony Narodowej,

6. Właściciel lokalu w budynku będącym w zarządzie wojskowych organów kwaterunkowych jest obowiązany udostępnić lokal w celu wykonania napraw obciążających te organy. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 23. 1. Wojskowe organy kwaterunkowe wykonują remont osobnych kwater stałych, przydzielonych osobom uprawnionym do tych kwater, na koszt wojska lub wypłacają równoważnik pieniężny.

2. Koszty napraw uszkodzeń powstałych w kwaterze, budynku lub urządzeniach służących do wspólnego użytku mieszkańców obciążają osobę uprawnioną do osobnej kwatery stałej, jeżeli sprawcą uszkodzenia jest osoba zamieszkała w tej kwaterze.

3. Osobie uprawnionej do osobnej kwatery stałej, która nie zajmuje kwatery, może być przyznany równoważnik pieniężny na remont zajmowanego przez nią lokalu.

Art. 24. 1. Osoby, którym przydzielono osobne kwatery stałe, uiszczają następujące należności z tytułu zajmowania kwatery:

- 1) opłatę za kwaterę,
- 2) opłaty za świadczenia związane z wyposażeniem i eksploatacją kwatery,
- 3) kaucję mieszkaniową.

2. W razie zwłoki w uiszczaniu należności z tytułu zajmowania kwatery pobiera się odsetki w wysokości określonej na podstawie przepisów Prawa lokalowego.

3. Za osobę uprawnioną do osobnej kwatery stałej, która zajmuje lokal mieszkalny przydzielony na podstawie Prawa lokalowego lub osobną kwaterę stałą w budynku pozostającym w zarządzie terenowego organu administracji państwowej lub innych organów i jednostek organizacyjnych, wojskowy organ kwaterunkowy pokrywa różnicę między wysokością czynszu i opłat przewidzianych w przepisach Prawa lokalowego a wysokością opłat za ten lokal ustalonych na zasadach dotyczących osobnych kwater stałych.

Art. 25. 1. Należności z tytułu zajmowania kwatery oraz koszty, o których mowa w art. 23 ust. 2, nie uiszczone w terminie płatności podlegają wraz z odsetkami za zwłokę:

- 1) potrąceniu w pełnej wysokości z uposażenia, niezależnie od potrąceń z innych tytułów, jeżeli kwaterę zajmuje żołnierz zawodowy, na zasadach określonych w przepisach o uposażeniu żołnierzy zawodowych,
- 2) przymusowemu ściągnięciu na zasadach określonych w Prawie lokalowym, jeżeli kwaterę zajmuje osoba nie będąca żołnierzem zawodowym.

2. Potrącenie z uposażenia powinno być poprzedzone doręczeniem wykazu zaległych należności, sporządzonego przez wojskowy organ kwaterunkowy, wraz z wezwaniem do zapłaty, od którego zainteresowany może złożyć sprzeciw w terminie miesięcznym do wojskowego organu kwaterunkowego nadrzędnego nad organem, który wystosował wezwanie do zapłaty.

3. Tytułem do dokonania potrąceń jest wykaz zaległych należności, a w razie wniesienia sprzeciwu — decyzja organu określonego w ust. 2.

4. Za zapłatę należności z tytułu zajmowania kwatery przez osobę uprawnioną nie będącą żołnierzem zawo-

dowym odpowiadają solidarnie pełnoletni członkowie rodziny stale z nią zamieszkałi.

Art. 26. 1. Do czasu uzyskania osobnej kwatery stałej żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo do zakwaterowania tymczasowego w miejscowości, w której pełni służbę.

2. Zakwaterowanie tymczasowe przysługuje również żołnierzom odbywającym okresową służbę wojskową oraz podoficerom starszym, chorążym i oficerom pełniącym zawodową służbę wojskową w okresie próbnym.

Art. 27. 1. Żołnierzowi zawodowemu, który ma członków rodziny określonych w art. 9 ust. 3, przysługuje równoważnik pieniężny w razie niemożności przydzielenia osobnej kwatery stałej w miejscowości, w której stale pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, jeżeli on sam lub członkowie jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w tej miejscowości.

2. Równoważnik pieniężny może być przyznany również na warunkach określonych w ust. 1:

- 1) żołnierzowi zawodowemu samotnemu,
- 2) żołnierzowi odbywającemu okresową służbę wojskową oraz podoficerowi starszemu, chorążemu lub oficerowi pełniącemu zawodową służbę wojskową w okresie próbnym, jeżeli ma na utrzymaniu członków rodziny zamieszkałych w innej miejscowości.

3. Żołnierzowi zawodowemu, który posiada osobną kwaterę stałą lub inny lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby, przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby.

Art. 28. 1. Osobie uprawnionej do osobnej kwatery stałej przysługuje pomoc finansowa z funduszu mieszkaniowego na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni budownictwa mieszkaniowego albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, z wyjątkiem nabycia lokalu (domu) od Państwa.

2. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia wysokość i zasady przyznawania pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1.

3. Minister Obrony Narodowej określa inne niż wymienione w ust. 1 rodzaje pomocy i warunki jej udzielania osobom uprawnionym do osobnej kwatery stałej, podejmującym budownictwo jednorodzinne.

Art. 29. 1. Osobnej kwatery stałej nie przydziela się:

- 1) osobie uprawnionej, która skorzystała z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego przewidzianego w art. 28 ust. 1,
- 2) żołnierzowi zawodowemu, jeżeli w miejscowości stałego pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej:
  - a) posiada lokal mieszkalny przydzielony na podstawie Prawa lokalowego lub Prawa spółdzielczego, odpowiadający co najmniej przysługującej powierzchni mieszkalnej,
  - b) jest właścicielem domu jednorodzinnego lub mieszkalno-pensjonatowego albo lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość,
  - c) jego małżonek posiada kwaterę lub lokal albo dom, określone pod lit. a) lub b),
- 3) osobie uprawnionej nie będącej żołnierzem zawodowym, która posiada w dowolnej miejscowości kwa-

terę, dom lub lokal określone w pkt 2 pod lit. a) i b); przepis pkt 2 lit. c) stosuje się odpowiednio.

2. Zbycie lokalu mieszkalnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, nie przywraca prawa do przydziału osobnej kwatery stałej. Nie dotyczy to nieodpłatnego zbycia lokalu (domu) stanowiącego składnik odrębnego majątku małżonka osoby uprawnionej do kwatery na rzecz osób bliskich w rozumieniu Prawa lokalowego.

3. Skorzystanie przez żołnierza z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego nie pozbawia go prawa do przydzielenia osobnej kwatery stałej w razie:

- 1) zamiany lokalu mieszkalnego, uzyskanego przy pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego, z osobą zajmującą osobną kwaterę stałą albo
- 2) zajmowania spółdzielczego lokalu mieszkalnego o powierzchni mniejszej od przysługującej

— jeżeli zwróci udzieloną mu pomoc finansową, z tym że w wypadku pomocy przyznanej w celu uzyskania spółdzielczego lokalu mieszkalnego — z uwzględnieniem wysokości przysługującej mu należności lub równowartości z tytułu wygaśnięcia prawa do tego lokalu.

4. Żołnierzowi zawodowemu przeniesionemu służbowo do innej miejscowości, jeżeli on lub jego małżonek posiada spółdzielczy lokal mieszkalny, dom jednorodzinny, dom mieszkalno-pensjonatowy lub lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość — przydziela się osobną kwaterę stałą tylko na czas pełnienia służby w tej miejscowości. Kwaterę można przydzielić na stałe, jeżeli żołnierz zwróci udzieloną mu pomoc finansową, według zasad określonych w ust. 3.

5. Warunkiem przydzielenia osobnej kwatery stałej osobie uprawnionej, zajmującej lokal przydzielony tej osobie lub jej małżonkowi na podstawie Prawa spółdzielczego, jest przekazanie opróżnionego lokalu do dyspozycji spółdzielni.

Rozdział 4

Przekwaterowanie z osobnych kwater stałych

Art. 30. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany zwolnić osobną kwaterę stałą wraz z osobami wspólnie z nim zamieszkałymi, jeżeli:

- 1) skorzystał z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego,
- 2) został przeniesiony służbowo do innej miejscowości i otrzymał w tej lub pobliskiej miejscowości osobną kwaterę stałą,
- 3) został przeniesiony służbowo do innej jednostki wojskowej lub na inne stanowisko w tej samej miejscowości, a zajmowana dotychczas kwatera znajduje się na wojskowym terenie zamkniętym albo w budynku przeznaczonym wyłącznie na zakwaterowanie całości lub określonej części kadry danej jednostki wojskowej i żołnierzowi przydzielono inną równorzędną osobną kwaterę stałą,
- 4) został przeniesiony służbowo do innej miejscowości lub zwolniony z zawodowej służby wojskowej, a kwaterę stałą otrzymał tylko na czas pełnienia służby w tej miejscowości,
- 5) zajmowana przez niego kwatera znajduje się w budynku o charakterze użytkowym albo w budynku

przeznaczonym do rozbiórki lub przebudowy i przydzielono mu inną równorzędną osobną kwaterę stałą,

- 6) żołnierz lub jego małżonek posiada kwaterę albo lokal mieszkalny przydzielony na podstawie Prawa lokalowego lub przez spółdzielnię mieszkaniową, odpowiadający co najmniej przysługującej powierzchni mieszkalnej, albo dom jednorodzinny, dom mieszkalno-pensjonatowy lub lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość w miejscowości, w której stałe pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej,
- 7) zajmowany przez niego lokal mieszkalny (kwatery) znajduje się w budynku nie podlegającym szczególnemu trybowi najmu lokali na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale i otrzymał inną równorzędną osobną kwaterę stałą.

2. Osoby wymienione w art. 11 i 12 są obowiązane do zwolnienia osobnej kwatery stałej, jeżeli:

- 1) zachodzą okoliczności wymienione w ust. 1 pkt 1 i 5—7, z tym że przepis pkt 6 ma zastosowanie bez względu na miejscowość, w której znajduje się lokal mieszkalny (dom),
- 2) zajmowana kwatera znajduje się na terenie zamkniętym albo w budynku przeznaczonym wyłącznie na zakwaterowanie żołnierzy zawodowych, a osobie uprawnionej przydzielono inną równorzędną osobną kwaterę stałą.

3. Osoby nieuprawnione do osobnych kwatery stałych są obowiązane do ich zwolnienia wraz z osobami wspólnie zamieszkałymi, w razie posiadania lub uzyskania przez nie albo ich małżonków innego lokalu mieszkalnego przydzielonego na podstawie Prawa lokalowego lub Prawa spółdzielczego, albo domu jednorodzinnego, jak również mieszkalno-pensjonatowego, a także lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość — odpowiadających co najmniej warunkom przewidzianym w Prawie lokalowym dla zamiennego lokalu mieszkalnego.

Art. 31. 1. Za równorzędną osobną kwaterę stałą uznaje się kwaterę, która:

- 1) nadaje się do zamieszkania ze względu na stan techniczny,
- 2) ma nie gorsze wyposażenie techniczne niż kwatera dotychczas zajmowana,
- 3) odpowiada pod względem powierzchni mieszkalnej dotychczasowemu lokalowi, z tym że nie może przekraczać obowiązujących norm przysługującej powierzchni mieszkalnej,
- 4) jest kwaterą samodzielną,
- 5) znajduje się w tej samej miejscowości.

2. Za zgodą osoby podlegającej przekwaterowaniu można odstąpić od wymagań określonych w ust. 1 pkt 2—5.

Art. 32. 1. Decyzję w sprawie zwolnienia osobnej kwatery stałej w wypadkach wymienionych w art. 30 wydaje wojskowy organ kwaterunkowy.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje zainteresowanemu odwołanie do organu wojskowego bezpośrednio nadrzędnego nad organem, który wydał tę decyzję. Decyzja wydana wskutek odwołania jest ostateczna.

3. Koszty przekwaterowania ponoszą organy wojskowe, z wyjątkiem wypadków określonych w art. 30 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3.

Art. 33. 1. W razie niezwolnienia osobnej kwatery stałej w terminie wyznaczonym w decyzji wojskowy organ kwaterunkowy może zarządzić przymusowe przekwaterowanie osoby uprawnionej wraz z osobami wspólnie z nią zamieszkałymi na jej koszt.

2. Jeżeli osoba zwalniana kwaterę pozostawi w niej osoby dotychczas z nią zamieszkałe, właściwy organ wojskowy zarządza przymusowe przekwaterowanie tych osób na jej koszt. W tym wypadku może nastąpić również przekwaterowanie tych osób do lokalu zajętego przez osobę uprawnioną albo do zastępczego pomieszczenia mieszkalnego odpowiadającego warunkom przewidzianym w Prawie lokalowym.

Art. 34. 1. Żołnierze zwolnieni z zawodowej służby wojskowej, którzy nie zachowują prawa do osobnej kwatery stałej, członkowie rodzin zmarłych żołnierzy (emerytów wojskowych, rencistów wojskowych), którzy nie nabywają prawa do tej kwatery, oraz inne osoby, których prawo do osobnej kwatery stałej wygasło, mogą być przekwaterowani do zamiennego lokalu mieszkalnego w wypadkach określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Zamienny lokal mieszkalny, odpowiadający warunkom przewidzianym w Prawie lokalowym, dostarcza i przydziela wojskowy organ kwaterunkowy.

3. Lokalem zamiennym może być również spółdzielczy lokal mieszkalny typu lokatorskiego, za który wojskowy organ kwaterunkowy wpłacił wymagany wkład.

4. Koszty przekwaterowania ponoszą organy wojskowe, jeżeli osobom przekwaterowanym nie przysługuje zwrot kosztów przesiedlenia na podstawie odrębnych przepisów. Przepisy art. 33 stosuje się odpowiednio.

Art. 35. Do osób nieuprawnionych do osobnych kwatery stałych, zajmujących lokale mieszkalne przeznaczone na zakwaterowanie stałe żołnierzy, stosuje się, w sprawach nie uregulowanych w ustawie, przepisy Prawa lokalowego, z tym że lokale te pozostają nadal w dyspozycji wojskowych organów kwaterunkowych.

Art. 36. 1. Żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej wskutek utraty stopnia wojskowego, ukarania karą dyscyplinarną usunięcia z tej służby albo skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności, który nie nabył prawa do emerytury wojskowej albo do wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku z służbą wojskową, podlega przekwaterowaniu wraz z osobami wspólnie z nim zamieszkałymi z zajmowanej kwatery do zastępczego pomieszczenia mieszkalnego.

2. Pomieszczenie zastępcze dostarcza i przydziela właściwy wojskowy organ kwaterunkowy, na zasadach określonych w Prawie lokalowym.

3. Koszty przekwaterowania w wypadkach określonych w ust. 1 ponoszą organy wojskowe.

4. Osoby, o których mowa w ust. 1, do czasu ich przekwaterowania uiszczają za zajmowane lokale czynsz i opłaty w wysokości przewidzianej w przepisach Prawa lokalowego.

5. Przepisy ust. 1—4 stosuje się odpowiednio do żołnierza, któremu nie przysługuje prawo do zaopatrzenia emerytalnego wskutek skazania prawomocnym wyrokiem sądu po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych.

6. Minister Obrony Narodowej lub upoważniony przez niego organ wojskowy może przydzielić zamienny

lokal mieszkalny osobom, o których mowa w ust. 1, lub pozostawić w lokalu dotychczas zajmowanym.

Art. 37. Przekwaterowanie z osobnych kwater stałych osób, które nie są żołnierzami zawodowymi, przeprowadza — na wniosek wojskowego organu kwaterunkowego — właściwy terenowy organ administracji państwowej w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 38. 1. W razie samowolnego zajęcia osobnej kwatery stałej przez żołnierza wojskowy organ kwaterunkowy dokonuje bezzwłocznie usunięcia sprawcy z kwatery na jego koszt do poprzednio zajmowanego lokalu.

2. Jeżeli sprawcą samowolnego zajęcia kwatery jest osoba cywilna, usunięcia jej dokonuje, na wniosek wojskowego organu kwaterunkowego, właściwy terenowy organ administracji państwowej.

Art. 39. Ministrowie Obrony Narodowej oraz Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa określają w drodze rozporządzenia tryb postępowania w sprawie przekwaterowania osób nieuprawnionych z osobnych kwater stałych oraz organy właściwe w tych sprawach.

Rozdział 5

Zakwaterowanie przejściowe

Art. 40. 1. Zakwaterowanie przejściowe stosuje się w razie konieczności czasowego rozmieszczenia jednostek wojskowych, urzędów, uzbrojenia i sprzętu wojskowego, a także żołnierzy i pracowników cywilnych zatrudnionych w tych jednostkach oraz osób towarzyszących siłom zbrojnym, poza budynkami, lokalami i terenami przeznaczonymi na zakwaterowanie stałe.

2. Zakwaterowanie przejściowe stosuje się w szczególności w razie:

- 1) ćwiczeń, zgrupowań i przemarszów wojska,
- 2) podróży służbowych i czasowego wykonywania obowiązków przez żołnierzy i pracowników cywilnych poza stałym miejscem służby lub pracy,
- 3) wprowadzenia stanu wyjątkowego lub wojennego, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Art. 41. 1. Zajęciu na zakwaterowanie przejściowe podlegają przede wszystkim budynki, lokale i tereny będące w zarządzie organów administracji państwowej, instytucji państwowych i jednostek gospodarki społecznej. W dalszej kolejności zajęciu podlegają również nieruchomości należące do organizacji społecznych, zawodowych albo do innych osób prawnych lub fizycznych.

2. Przy zajmowaniu nieruchomości należących do osób fizycznych należy przede wszystkim zajmować pomieszczenia i tereny należące do osób, które dobrowolnie zgłosiły je na zakwaterowanie, a następnie inne pomieszczenia i tereny, rozkładając ciężar zakwaterowania w miarę możliwości równomiernie na poszczególne osoby.

3. W zależności od warunków lokalnych ciężar zakwaterowania powinien być w miarę możliwości rozłożony równomiernie na poszczególne miejscowości.

Art. 42. 1. Nie podlegają zajęciu na zakwaterowanie przejściowe:

- 1) nieruchomości będące w zarządzie organów Milicji Obywatelskiej i zawodowych straży pożarnych,

- 2) nieruchomości będące w zarządzie banków i przedsiębiorstw państwowych, niezbędne do wykonywania zadań produkcyjnych, usługowych i handlowych,

- 3) biblioteki, muzea, archiwa i inne pomieszczenia przeznaczone do przechowywania dóbr kultury oraz obiekty zabytkowe,

- 4) budynki należące do placówek naukowo-badawczych i laboratoriów,

- 5) nieruchomości przeznaczone do wykonywania kultury religijnej,

- 6) budynki zakładów karnych i zakładów poprawczych,

- 7) domy pomocy społecznej,

- 8) nieruchomości użytkowane przez:

- a) obce misje dyplomatyczne i urzędy konsularne,

- b) członków personelu dyplomatycznego obcych misji dyplomatycznych oraz urzędników konsularnych obcych urzędów konsularnych,

- c) członków personelu administracyjnego i technicznego oraz członków personelu służby obcych misji dyplomatycznych, jak również pracowników konsularnych oraz członków personelu służby obcych urzędów konsularnych, jeżeli nie są obywatelami polskimi i nie posiadają w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stałego miejsca zamieszkania — pod warunkiem wzajemności,

- d) inne osoby lub instytucje międzynarodowe korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

2. Zakłady lecznicze i weterynaryjne mogą być zajęte jedynie na potrzeby wojskowej służby zdrowia lub służby weterynaryjnej.

3. Minister Obrony Narodowej może w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określić inne nieruchomości nie podlegające zajęciu na zakwaterowanie przejściowe.

Art. 43. Nieruchomości zajęte na zakwaterowanie przejściowe podlegają zwolnieniu nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia ich zajęcia. Ograniczenia tego stosuje się w razie wprowadzenia stanu wyjątkowego lub wojennego, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Art. 44. 1. Za szkody wyrządzone w związku z zakwaterowaniem przejściowym odpowiadają wobec poszkodowanego organy wojskowe.

2. W razie nieosiągnięcia porozumienia co do odpowiedzialności za szkodę lub wysokości odszkodowania sprawę kieruje się do terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego, który wydaje decyzję w tej sprawie. Od decyzji tej odwołanie nie przysługuje.

3. Strona, która nie zgadza się z decyzją wydaną w trybie ust. 2, może w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji wystąpić o rozstrzygnięcie sporu do sądu. Przepisu tego nie stosuje się w razie wprowadzenia stanu wyjątkowego lub wojennego, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

4. Przepisy ust. 1—3 nie dotyczą odpowiedzialności organów wojskowych za szkody wyrządzone na obszarach leśnych stanowiących własność Państwa.

5. Roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem jednego roku od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie. Jednakże w każ-

dym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat trzech od dnia, w którym szkoda została wyrządzona.

Art. 45. 1. Obowiązek udostępnienia pomieszczenia na zakwaterowanie przejściowe polega również na zapewnieniu w ramach posiadanych możliwości niezbędnego wyposażenia i oświetlenia tego pomieszczenia, a w razie potrzeby — również ogrzewania.

2. Korzystanie z pomieszczeń w ramach zakwaterowania przejściowego w budynkach nie należących do organów administracji państwowej, instytucji i przedsiębiorstw państwowych jest odpłatne.

Art. 46. 1. W czasie podróży służbowych i czasowego wykonywania obowiązków poza stałym miejscem służby lub pracy żołnierze i pracownicy cywilni korzystają przede wszystkim z zakwaterowania w służbowych pokojach noclegowych, hotelach garnizonowych lub w innych hotelach.

2. Jeżeli zakwaterowanie tych osób w hotelach lub służbowych pokojach noclegowych jest niemożliwe, korzystają one z zakwaterowania przejściowego.

Art. 47. 1. Na terenach zajętych na zakwaterowanie przejściowe może być utworzona strefa niebezpieczeństwa w drodze zarządzenia terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, wydanego na wniosek właściwego dowódcy okręgu wojskowego lub rodzaju sił zbrojnych.

2. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych potrzebami sił zbrojnych, strefa niebezpieczeństwa może obejmować przez okres nie przekraczający 20 dni obszary przyległe do terenów zajętych na zakwaterowanie przejściowe.

3. W razie objęcia strefą niebezpieczeństwa obszarów zamieszkałych zarządza się czasowe usunięcie z niej mieszkańców na okres do 20 dni.

4. Zarządzenie o utworzeniu strefy niebezpieczeństwa powinno określać obszar tej strefy, sposób jej oznaczenia, termin czasowego usunięcia z niej mieszkańców oraz zakaz wstępu osób nieuprawnionych na obszar objęty tą strefą albo na poszczególne jego rejony.

5. O objęciu strefą niebezpieczeństwa obszarów zamieszkałych i obowiązku czasowego ich opuszczenia oraz o zakazie wstępu na obszar objęty tą strefą właściwy terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego jest obowiązany poinformować mieszkańców.

Art. 48. 1. Osobom zamieszkałym na terenach objętych strefą niebezpieczeństwa przysługują bezpłatnie na czas usunięcia z budynków zastępcze pomieszczenia mieszkalne, a w razie potrzeby również pomieszczenia gospodarcze.

2. W razie braku zastępczych pomieszczeń mieszkalnych terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego może zobowiązać mieszkańców pobliskich miejscowości do bezpłatnego udostępnienia pomieszczeń osobom usuniętym czasowo ze strefy niebezpieczeństwa.

Art. 49. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określa:

- 1) zasady i tryb zajmowania nieruchomości na zakwaterowanie przejściowe i ich zwalniania, ustalenia i wypłaty należności za korzystanie z pomieszczeń w ramach zakwaterowania przejściowego oraz zasady ustalania i wypłaty odszkodowań za szkody wy-

rażone w związku z zakwaterowaniem przejściowym i utworzeniem strefy niebezpieczeństwa, jak również właściwość organów w tych sprawach,

- 2) właściwość i obowiązki organów w sprawach związanych z czasowym usunięciem mieszkańców ze strefy niebezpieczeństwa.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 50. Kto narusza zakaz wstępu na teren zajęty na zakwaterowanie sił zbrojnych lub na teren objęty strefą niebezpieczeństwa, podlega karze grzywny.

Art. 51. 1. Kto wbrew przepisom ustawy zajmuje samowolnie w używanie osobną kwaterę stałą albo oddaje osobną kwaterę stałą w używanie lub podnajem osobie nie posiadającej decyzji o przydziale tej kwatery, podlega karze aresztu lub ograniczenia wolności albo grzywny.

2. Użytkownik kwatery (najemca lokalu) lub osoba działająca w jego imieniu, która utrudnia w sposób złośliwy lub uporczywy osobom zamieszkałym w danym budynku korzystanie z zajmowanego lokalu mieszkalnego lub pomieszczeń przynależnych do tego lokalu, podlega karze grzywny.

3. Kto opróżnia zajmowaną kwaterę bez uprzedzenia o tym wojskowego organu kwaterunkowego, podlega karze grzywny.

Art. 52. 1. Kto nie stosuje się do zarządzenia właściwego organu w sprawie oddania na zakwaterowanie przejściowe budynku, lokalu lub terenu albo w sprawie usunięcia mieszkańców z terenu objętego strefą niebezpieczeństwa, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto uniemożliwia lub utrudnia korzystanie z budynku lub terenu, zajętego na zakwaterowanie przejściowe.

Art. 53. Orzekanie w sprawach o wykroczenia określone w art. 50—52 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Żołnierze odpowiadają za te czyny na zasadach określonych w przepisach o dyscyplinie wojskowej.

Rozdział 7

Przepisy szczegółowe

Art. 54. 1. Minister Obrony Narodowej określa:

- 1) sposób zarządzania budynkami i terenami przeznaczonymi na zakwaterowanie sił zbrojnych,
- 2) normy i sposób wspólnego zakwaterowania żołnierzy oraz zasady gospodarowania wspólnymi kwaterami stałymi,
- 3) normy powierzchni mieszkalnej przysługującej osobie uprawnionej, szczegółowe zasady uwzględniania członków rodziny oraz okoliczności, w których przy ustalaniu tej powierzchni może być uwzględniona osoba zatrudniona w gospodarstwie domowym,
- 4) warunki uzasadniające przyznanie uprawnienia do dodatkowej powierzchni mieszkalnej żołnierzom oraz

innym osobom uprawnionym do osobnej kwatery stałej,

- 5) sposób administrowania osobnymi kwaterami stałymi, szczególne zasady i tryb przydzielania, zwalniania i zamiany tych kwater oraz wykonywania ich remontu i konserwacji,
- 6) szczególne zasady i tryb przekwaterowywania osób, o których mowa w art. 18,
- 7) tryb postępowania w sprawie przekwaterowania żołnierzy i innych osób uprawnionych do osobnych kwater stałych,
- 8) zasady zakwaterowania tymczasowego oraz zasady organizowania hoteli garnizonowych i służbowych pokoi noclegowych i korzystania z tych hoteli i pokoi,
- 9) zasady pobierania opłat za zakwaterowanie i korzystanie z hoteli garnizonowych oraz wysokość i terminy ich uiszczania,
- 10) właściwość organów wojskowych w sprawach związanych z zakwaterowaniem sił zbrojnych,
- 11) koszty przekwaterowania ponoszone przez organy wojskowe oraz tryb ich pokrywania,
- 12) warunki i tryb oddawania w najem mieszkań zakładowych pracownikom jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz zwalniania tych mieszkań,
- 13) wysokość i tryb przyznawania ekwiwalentu pieniężnego przy zamianie osobnej kwatery stałej na mniejszą.

2. Ministrowie Obrony Narodowej oraz Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej określają zasady zarządzania i gospodarowania obszarami leśnymi będącymi w zarządzie i użytkowaniu organów wojskowych oraz przekazanymi tym organom do terenowego wykorzystania, a także zasady naprawiania szkód wyrządzonych w związku z zakwaterowaniem przejściowym na obszarach leśnych stanowiących własność Państwa.

3. Minister Obrony Narodowej określa w porozumieniu:

- 1) z Ministrem Finansów:
  - a) zasady, tryb wypłaty i wysokość równoważnika pieniężnego, o którym mowa w art. 23 ust. 1 i 3,
  - b) zasady i tryb wypłaty oraz wysokość równoważnika pieniężnego, o którym mowa w art. 27,
  - c) tryb zwracania kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby,
- 2) z Ministrami Finansów oraz Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa — szczególne zasady, wysokość i terminy uiszczania opłat, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 55. Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przewidziane w ustawie przysługują Ministrowi Spraw Wewnętrznych w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w podległych mu jednostkach oraz do członków rodzin tych żołnierzy.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 56. Dotychczasowe lokale mieszkalne przeznaczone na zakwaterowanie stałe żołnierzy, przydzielone pracownikom jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, stają się mieszkaniami zakładowymi w rozumieniu Prawa lokalowego.

Art. 57. 1. Traci moc ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1961 r. Nr 6, poz. 38 i z 1972 r. Nr 53, poz. 341).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych zachowują moc przepisy wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

310

OBWIESZCZENIE MINISTRA TRANSPORTU, ŻEGLUGI I ŁĄCZNOŚCI

z dnia 4 sierpnia 1989 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach.

1. Na podstawie art. 54 ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. Nr 26, poz. 138) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach (Dz. U. Nr 54, poz. 311), z uwzględnieniem zmian:

- 1) wprowadzonych ustawą z dnia 12 lutego 1970 r. o zmianie ustawy o kolejach (Dz. U. Nr 3, poz. 13), objętych jednolitym tekstem ustalonym obwieszczeniem Ministra Komunikacji z dnia 2 kwietnia 1970 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 76),
- 2) wprowadzonych ustawami: z dnia 20 maja 1971 r. Przepisy wprowadzające Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 115), z dnia 26 czerwca 1974 r. Prze-

pisy wprowadzające Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 142), z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 54), z dnia 23 października 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej (Dz. U. Nr 33, poz. 180), z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 41, poz. 324), z dnia 27 kwietnia 1989 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. Nr 26, poz. 138),

- 3) wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania niniejszego jednolitego tekstu

oraz z zastosowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) art. 6 ust. 2 oraz rozdziału 7 ustawy z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach (Dz. U. Nr 54, poz. 311 i z 1974 r. Nr 24, poz. 142) w brzmieniu:

Art. 6. „2. Przepisy o skrzyżowaniu linii kolejowych z drogami publicznymi objętymi zakresem działania Ministra Gospodarki Komunalnej oraz z liniami tramwajowymi — wydaje Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej.”

„Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 44. Księgi kolejowe założone i prowadzone na podstawie ustawy z dnia 19 maja 1874 r. o zakładaniu ksiąg kolejowych, o skutku praw hipotecznych ustanowionych na kolei żelaznej i o hipotecznym zabezpieczeniu praw zastawu, służących właścicielowi obligacji kolejowych z prawem pierwszeństwa (L. 70 austr. Dz.U.P. i Dz. U. z 1927 r. Nr 35, poz. 304), podlegają zamknięciu.

Art. 45. Ustawa nie narusza przepisów o komunikacji w służbie obrony Państwa.

Art. 46. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 19 maja 1874 r. o zakładaniu ksiąg kolejowych, o skutku praw hipotecznych ustanowionych na kolei żelaznej i o hipotecznym zabezpieczeniu praw zastawu, służących właścicielowi obligacji kolejowych z prawem pierwszeństwa (L. 70 austr. Dz.U.P. i Dz. U. z 1927 r. Nr 35, poz. 304),
- 2) ustawa z dnia 14 grudnia 1920 r. w sprawie przejęcia kolei, zbudowanych przez b. władze okupacyjne, pod zarząd Ministerstwa Kolei Żelaznych (Dz. U. z 1921 r. Nr 3, poz. 5),
- 3) ustawa z dnia 14 października 1921 r. o udzielaniu koncesji na koleje żelazne prywatne (Dz. U. Nr 88, poz. 646),
- 4) art. 7 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656 z późniejszymi zmianami),
- 5) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. z 1948 r. Nr 43, poz. 312 i z 1951 r. Nr 14, poz. 108),
- 6) ustawa z dnia 27 kwietnia 1931 r. o oddaniu „Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu”, Spółce Akcyjnej w Paryżu, kolei Herby Nowe—Gdynia z odnogą Siemkowice—Częstochowa do eksploatacji oraz o udzieleniu poręki państwowej (Dz. U. z 1931 r. Nr 40, poz. 350 i z 1939 r. Nr 33, poz. 212),
- 7) ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o koncesjach na koleje znaczenia miejscowe-

go i koleje miejskie (Dz. U. z 1932 r. Nr 38, poz. 391 i z 1948 r. Nr 18, poz. 129),

- 8) art. 42 prawa o wykroczeniach,
- 9) art. 5—14 ustawy z dnia 13 marca 1934 r. o oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych oraz o pasach ochronnych przeciwpożarowych i zasłonach odśnieżnych (Dz. U. Nr 28, poz. 220),
- 10) ustawa z dnia 13 marca 1934 r. o ochronie porządku na kolejach użytku publicznego (Dz. U. Nr 32, poz. 285),
- 11) ustawa z dnia 18 marca 1935 r. o wykonywaniu przewozu osób kolejami użytku prywatnego (Dz. U. Nr 24, poz. 164),
- 12) art. X dekretu z dnia 11 października 1946 r. Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (Dz. U. Nr 57, poz. 321).

Art. 47. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

- 2) art. 3 ustawy z dnia 12 lutego 1970 r. o zmianie ustawy o kolejach (Dz. U. Nr 3, poz. 13) w brzmieniu:

„Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia.”

- 3) art. XVII ustawy z dnia 20 maja 1971 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 115) w brzmieniu:

„Art. XVII. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1972 r.”

- 4) art. XXV ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 142) w brzmieniu:

„Art. XXV. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.”

- 5) art. 46 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 7, poz. 54) w brzmieniu:

„Art. 46. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1982 r.”

- 6) art. 23 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej (Dz. U. Nr 33, poz. 180) w brzmieniu:

„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

- 7) art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 41, poz. 324) w brzmieniu:

„Art. 54. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1989 r.”

- 8) art. 55 ustawy z dnia 27 kwietnia 1989 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. Nr 26, poz. 138) w brzmieniu:

„Art. 55. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem art. 13 ust. 3 i 4, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.”

Minister Transportu, Żeglugi i Łączności: *J. Kamiński*

Załącznik do obwieszczenia Ministra
Transportu, Żeglugi i Łączności z
dnia 4 sierpnia 1989 r. (poz. 310)

USTAWA

z dnia 2 grudnia 1960 r.

o kolejach

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Kolejami w rozumieniu niniejszej ustawy są:

- 1) drogi szynowe wraz z przeznaczonymi do ich eksploatacji i utrzymania budowlami, urządzeniami oraz poruszającym się po tych drogach taborom, służące do przewozu osób, przesyłek oraz ładunków,
- 2) urządzenia transportowe linowe i linowo-terenowe, służące do publicznego przewozu osób w celach turystyczno-sportowych.

2. Przepisy niniejszej ustawy nie mają zastosowania do:

- 1) linii tramwajowych.
- 2) dróg szynowych służących do transportu wewnątrz-zakładowego w jednostkach gospodarczych eksploatujących takie urządzenia, a znajdujących się w całości w obrębie zakładów tych jednostek i nie mających połączenia z siecią kolei użytku publicznego,
- 3) urządzeń transportowych linowych i linowo-terenowych, eksploatowanych przez jednostki gospodarcze i przeznaczonych wyłącznie do przewozu ładunków, nawet gdyby te urządzenia wychodziły poza teren zakładu.

Art. 2. 1. Koleje wymienione w art. 1 ust. 1 pkt 1 dzielą się na koleje użytku publicznego i koleje użytku niepublicznego.

2. Przez koleje użytku publicznego rozumie się koleje przeznaczone do publicznego przewozu osób i przesyłek.

3. Przez koleje użytku niepublicznego rozumie się koleje służące do wyłącznego użytku eksploatujących je jednostek.

4. Do kolei użytku niepublicznego zalicza się również bocznicę kolejową połączone z siecią kolei użytku publicznego.

5. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności określi zasady użytkowania kolei w portach morskich i śródlądowych oraz organy i tryb postępowania tych organów w zakresie rozgraniczenia zadań i obowiązków w stosunku do kolei znajdujących się w tych portach.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa:

- 1) o „kolejach piaskowych” — należy przez to rozumieć koleje użytku niepublicznego, eksploatowane przez podległe Ministrowi Przemysłu przedsiębiorstwa zajmujące się wyłącznie zaopatrywaniem zakładów górniczych w materiały podszadzowe,
- 2) o „obszarze kolejowym” — należy przez to rozumieć wydzieloną powierzchnię gruntu, przeznaczoną do

utrzymania i eksploatacji kolei, wraz ze znajdującymi się na nim budowlami i urządzeniami służącymi temu celowi.

Art. 4. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami i po uzgodnieniu z właściwą wojewódzką radą narodową może, jeżeli wymaga tego interes publiczny, uznać kolej użytku niepublicznego za kolej użytku publicznego, jak również kolej użytku publicznego — za kolej użytku niepublicznego.

Art. 5. 1. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności wydaje przepisy techniczne o utrzymaniu i eksploatacji kolei, z wyjątkiem przepisów określonych w ust. 3.

2. W stosunku do kolei piaskowych przepisy techniczne o utrzymaniu kolei wydaje Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrem Przemysłu.

3. Przepisy techniczne o eksploatacji kolei piaskowych wydaje Minister Przemysłu w porozumieniu z Ministrem Transportu, Żeglugi i Łączności.

Art. 6. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności wydaje przepisy o skrzyżowaniu linii kolejowych z drogami publicznymi i liniami tramwajowymi.

Art. 7. Warunki i sposób prowadzenia ruchu kolejowego w czasie wykonywania budowy kolei określa Minister Transportu, Żeglugi i Łączności.

Art. 8. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności po uzgodnieniu z właściwą wojewódzką radą narodową może zarządzić likwidację i rozbiórkę nieczynnych linii kolei użytku publicznego lub ich części.

Rozdział 2

Świadczenia na rzecz utrzymania ruchu kolei

Art. 9. 1. W razie gdy środki techniczne, którymi dysponuje przedsiębiorstwo państwowe „Polskie Koleje Państwowe”, zwane dalej „przedsiębiorstwem PKP”, nie są wystarczające w okresie trudnych warunków zimowych, terenowy organ administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego na obszarze swojej właściwości terytorialnej, na wniosek naczelnego dyrektora okręgu kolei państwowych, wprowadza obowiązek odpłatnych świadczeń na rzecz utrzymania ruchu kolei.

2. Obowiązek świadczeń, o których mowa w ust. 1, wprowadza się w celu zapobieżenia przerwaniu lub innemu zagrożeniu utrzymania ruchu na sieci kolei znajdującej się w eksploatacji przedsiębiorstwa PKP z powodu zaśnieżenia, oblodzenia linii i urządzeń kolejowych.

3. Zarządzenia terenowych organów administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego w sprawach, o których mowa w ust. 1, wchodzi w życie z dniem podpisania.

Art. 10. 1. Świadczenia, o których mowa w art. 9, polegają na obowiązku dostarczania pojazdów samochodowych lub sprzętu wraz z obsługą, a także innych pracowników niezbędnych do wykonania prac objętych świadczeniem.

2. Do wykonania świadczeń rzeczowych są obowiązane jednostki gospodarki uspołecznionej na terenie objętym zarządzeniem terenowego organu administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego.

Art. 11. Jednostki gospodarki uspołecznionej zobowiązane do wykonania świadczeń rzeczowych wyznacza terenowy organ administracji państwowej właściwy w sprawach komunikacji stopnia wojewódzkiego.

Art. 12. Za uszkodzenie, zniszczenie lub utratę dostarczonego pojazdu lub sprzętu, które nastąpiło bez winy posiadacza lub obsługującego sprzęt w związku z wykonywaniem świadczeń, przysługuje odszkodowanie.

Art. 13. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa warunki i sposób wykonywania świadczeń na rzecz utrzymania ruchu na sieci kolei znajdującej się w eksploatacji przedsiębiorstwa PKP, odpłatność, tryb dochodzenia roszczeń z tego tytułu oraz zwolnienie od obowiązku świadczeń, a także organy właściwe w tych sprawach.

Rozdział 3

Koleje użytku niepublicznego

Art. 14. Korzystanie z kolei użytku niepublicznego na zasadzie współużywania jest dopuszczalne za zezwoleniem Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności lub organu przez niego upoważnionego.

Art. 15. Kolej użytku niepublicznego może być połączona z siecią kolei przedsiębiorstwa PKP za zezwoleniem Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności lub organu przez niego upoważnionego.

Art. 16. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności określi warunki wykonywania robót związanych z połączeniem i skrzyżowaniem linii kolei użytku niepublicznego z linią kolei użytku publicznego oraz robót związanych z utrzymaniem i naprawą części linii kolei użytku niepublicznego, położonych na obszarze kolejowym przedsiębiorstwa PKP.

Art. 17. Otwarcie ruchu na kolei użytku niepublicznego może nastąpić na podstawie zezwolenia właściwej terenowo dyrekcji okręgowej kolei państwowych, po uprzednim komisyjnym sprawdzeniu przez tę dyrekcję, że kolej pod względem bezpieczeństwa ruchu i bezpieczeństwa publicznego odpowiada przepisom niniejszej ustawy. Koszty związane ze sprawdzeniem ponosi jednostka, która ubiega się o zezwolenie na otwarcie ruchu.

Art. 18. 1. Przewóz osób i publiczny przewóz przesyłek na kolejach użytku niepublicznego może być prowadzony za zezwoleniem Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności i na warunkach przez niego określonych.

2. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności, w zależności od zakresu i warunków eksploatacyjnych danej kolei użytku niepublicznego, może zarządzić odpłatne dokonywanie na tej kolei publicznego przewozu przesyłek przez przedsiębiorstwo PKP lub przez użytkownika kolei użytku niepublicznego oraz określić warunki tego przewozu.

Art. 19. 1. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności ustali warunki, jakim ze względów ekonomicznych powinny odpowiadać bocznice kolejowe.

2. W zakresie ustalonym przez Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności, w sprawach dotyczących budowy oraz przebudowy i rozbudowy bocznic kolejowych, inwestorzy obowiązani są uzgadniać swe poczynania z właściwą miejscowo dyrekcją okręgową kolei państwowych.

3. Wyposażenie bocznic kolejowych w urządzenia do mechanicznego naładunku i wyładunku wagonów i w inne urządzenia techniczne oraz zmiany technologii pracy zarówno zakładu eksploatującego bocznicę, jak i transportu kolejowego na bocznicę, powodujące zmiany w pracy przy obsłudze bocznic przez przedsiębiorstwo PKP, wymagają zgody miejscowo właściwej dyrekcji okręgowej kolei państwowych.

4. Nowo budowane bocznice kolejowe powinny być tak usytuowane, aby był możliwy dowóz i odwożenie ładunków transportem samochodowym.

5. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności lub organ przez niego upoważniony może zarządzić dokonanie w wyznaczonym terminie przebudowy lub rozbudowy bocznic kolejowych i połączonych z nią kolejowych urządzeń wewnątrzzakładowych, jak również wyposażenia bocznic w niezbędne urządzenia do mechanicznego naładunku i wyładunku wagonów oraz w inne urządzenia — jeżeli będzie to konieczne ze względu na właściwą obsługę bocznic, usprawnienie pracy na przyległych liniach kolei użytku publicznego albo właściwe wykorzystanie taboru, a także w celu umożliwienia dowozu do bocznic i odwożenia z terenu bocznic ładunków transportem samochodowym.

6. W razie niewykonania przez użytkownika bocznic zarządzeń określonych w ust. 5 lub niedostosowania w wyznaczonym terminie bocznic do warunków wymienionych w ust. 1, Minister Transportu, Żeglugi i Łączności lub organ przez niego upoważniony może zarządzić wstrzymanie obsługi, a także likwidację takiej bocznic.

7. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności może zarządzić wstrzymanie obsługi bocznic o małym obrocie wagonów lub użytkowanej przez jednostki posiadające warunki do przewozu przesyłek innymi środkami transportu oraz likwidację takiej bocznic.

8. Jeżeli bocznicę posiada odgałęzienia eksploatowane przez różnych użytkowników, właściwa miejscowo dyrekcja okręgowa kolei państwowych może w razie potrzeby wyznaczyć, wiążąco dla wszystkich użytkowników, głównego użytkownika całego zespołu bocznic i określić jego obowiązki.

9. Przepisy ust. 1—8 mają odpowiednie zastosowanie do kolejowych urządzeń transportowych w portach morskich i śródlądowych.

Art. 20. 1. Nadzór techniczny nad utrzymaniem kolei użytku niepublicznego i bezpieczeństwa ruchu na tych kolejach sprawuje Minister Transportu, Żeglugi i Łączności lub organ przez niego upoważniony.

2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, sprawowany jest odpłatnie.

Art. 21. W razie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub bezpieczeństwa publicznego przez niestosowanie się użytkownika kolei użytku niepublicznego do przepisów niniejszej ustawy właściwa miejscowo dyrekcja okręgo-

wa kolei państwowych może, po uprzednim zawiadomieniu użytkownika kolei, ograniczyć lub zamknąć ruch na niej.

Art. 22. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności określi w drodze rozporządzenia warunki, jakim powinni odpowiadać pracownicy zatrudnieni na kolejach użytku niepublicznego.

Art. 23. W stosunku do kolei piaskowych:

- 1) zezwoleń określonych w art. 14 i art. 17 udziela Minister Przemysłu w porozumieniu z Ministrem Transportu, Żeglugi i Łączności lub upoważnioną przez niego dyрекcją okręgową kolei państwowych,
- 2) nadzór techniczny określony w art. 20 ust. 1 sprawuje Minister Przemysłu lub organ przez niego upoważniony,
- 3) uprawnienia, o których mowa w art. 21, przysługują Ministrowi Przemysłu lub organom przez niego upoważnionym.

Art. 24. Zasady budowy, utrzymania i eksploatacji kolei użytku niepublicznego użytkowanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych określi Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Rozdział 4

Koleje służące do publicznego przewozu osób w celach rozrywkowych oraz koleje przeznaczone dla celów turystyczno-sportowych

Art. 25. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności:

- 1) określi zakres stosowania przepisów ustawy do kolei określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1, służących do publicznego przewozu osób w celach rozrywkowych, oraz do kolei określonych w art. 1 ust. 1 pkt 2, przeznaczonych na cele turystyczno-sportowe, oraz określi organy powołane do sprawowania nadzoru technicznego nad utrzymaniem tych kolei i bezpieczeństwa ruchu na tych kolejach oraz tryb wykonywania tego nadzoru,
- 2) ustali warunki, jakim powinni odpowiadać pracownicy zatrudnieni na tych kolejach,
- 3) w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych wyda w drodze rozporządzenia przepisy o porządku na tych kolejach.

Rozdział 5

Oddalenie zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych oraz pasy ochronne przeciwpożarowe i zasłony odśnieżne

Art. 26. 1. Wszelkie zadrzewienia (zakrzewienia) powinny znajdować się, a roboty ziemne powinny być wykonywane w takiej odległości od linii kolejowych, aby nie zakłócały działania urządzeń kolejowych przeznaczonych do eksploatacji i utrzymania kolei i nie zagrażały bezpieczeństwu i prawidłowemu ruchowi kolejowemu i drogowemu.

2. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności określa w drodze rozporządzenia odległości i warunki, w których można w sąsiedztwie kolei zadrzewiać i zakrzewiać grunty oraz wykonywać roboty ziemne.

3. Jeżeli na roboty ziemne wymienione w ust. 2 wymagane jest zezwolenie organu administracji państwowej, organ ten przed wydaniem zezwolenia powinien zasięgnąć opinii zarządu kolei.

Art. 27. W razie budowy kolei w mniejszej odległości od istniejących budowli niż przewidziana w obowiązujących przepisach zarząd kolei obowiązany jest te budowle odpowiednio zabezpieczyć lub przenieść na inne miejsce albo zwrócić koszty koniecznego zabezpieczenia tych budowli przed niebezpieczeństwem pożaru lub koszty przeniesienia ich na inne miejsce. Ustalenie zakresu zabezpieczenia i wysokości podlegających zwrotowi kosztów zabezpieczenia lub przeniesienia następuje w trybie określonym w art. 30.

Art. 28. 1. W razie potrzeby usunięcia zadrzewienia (zakrzewienia) pogarszającego widoczność sygnałów i pociągów, utrudniającego budowę i eksploatację urządzeń kolejowych lub powodującego zaspę śnieżną, terenowy organ administracji państwowej właściwy w sprawach gospodarki gruntami stopnia podstawowego zarządzi usunięcie zadrzewienia (zakrzewienia) na wniosek zarządu kolei za odszkodowaniem ustalonym w trybie określonym w art. 30. Odszkodowanie to nie przysługuje, jeżeli zadrzewienie (zakrzewienie) nastąpiło po wybudowaniu kolei z naruszeniem przepisów, o których mowa w art. 26 ust. 2.

2. Usunięcia zadrzewienia (zakrzewienia) na obszarze gruntów państwowego gospodarstwa leśnego dokonuje w przypadkach określonych w ust. 1 właściwy organ administracji lasów państwowych na wniosek zarządu kolei.

Art. 29. 1. Zarząd kolei ma prawo na obcym gruncie, za odszkodowaniem ustalonym w trybie określonym w art. 30, urządzać i utrzymywać pasy ochronne przeciwpożarowe oraz ustawiać zasłony odśnieżne, a w szczególności zakładać żywopłoty.

2. Zarząd kolei jest obowiązany do urządzania i utrzymywania pasów ochronnych przeciwpożarowych na państwowych gruntach leśnych.

3. Koszty urządzania i utrzymywania pasów ochronnych przeciwpożarowych i zasłon odśnieżnych ponosi zarząd kolei. Jeżeli zadrzewienie (zakrzewienie), powodujące potrzebę urządzania pasów ochronnych przeciwpożarowych, nastąpiło po wybudowaniu kolei, urządzenie i utrzymywanie tych pasów oraz związane z tym koszty obciążają właścicieli zadrzewionych (zakrzewionych) gruntów.

4. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności określa w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych — w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
- 2) sposób urządzania i utrzymywania pasów ochronnych przeciwpożarowych — w porozumieniu z ministrem wymienionym w pkt 1 oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 30. 1. Wysokość odszkodowania (art. 27, 28 i 29 ust. 1) ustala zarząd kolei w porozumieniu z osobami za-

interesowanymi. W razie niedojścia do porozumienia, wysokość odszkodowania określa terenowy organ administracji państwowej właściwy w sprawach gospodarki gruntami stopnia podstawowego przy odpowiednim zastosowaniu zasad i trybu obowiązującego przy wywłaszczeniu nieruchomości.

2. Ustalanie wysokości odszkodowania nie wstrzymuje wykonania urządzeń i robót, przewidzianych w art. 27, 28 i 29 ust. 1.

Art. 31. W razie wykonania budowli lub jakichkolwiek urządzeń i robót wzdłuż linii kolejowych wbrew obowiązującym przepisom, terenowy organ administracji państwowej właściwy w sprawach komunikacji stopnia podstawowego na wniosek zarządu kolei zarządzi na koszt sprawcy doprowadzenie otoczenia kolei do stanu zgodnego z powyższymi przepisami.

Rozdział 6

Ochrona porządku na kolejach użytku publicznego

Art. 32. Wstęp na obszar kolejowy dozwolony jest tylko w miejscach wyznaczonych. Poza tymi miejscami wstęp na obszar kolejowy mają osoby posiadające upoważnienia właściwych organów kolejowych oraz osoby upoważnione do wstępu na obszar kolejowy na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 33. 1. Do zabezpieczenia mienia kolejowego i powierzonego kolei oraz nadzoru nad przestrzeganiem porządku na kolejach użytku publicznego powołane są organy ochrony kolei.

2. Organami ochrony kolei są: Służba Ochrony Kolei oraz inne organy określone przez Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

3. Zakres działania i uprawnień organów ochrony kolei obejmuje:

- 1) ochronę mienia kolejowego i powierzonego kolei,
- 2) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o porządku na kolejach użytku publicznego,
- 3) ochronę życia, zdrowia i mienia obywateli korzystających z usług kolei.

4. W celu wykonywania swych zadań organy ochrony kolei mają prawo:

- 1) nakładania w trybie obowiązujących przepisów grzywny w drodze mandatu karnego,
- 2) legitymowania lub stwierdzania w inny sposób tożsamości osób, które przekroczyły przepisy o porządku na kolejach, oraz zatrzymania winnego w razie dokonania przestępstwa lub wykroczenia na obszarze kolejowym i doprowadzenia go przymusowo do najbliższego organu Milicji Obywatelskiej,
- 3) noszenia i użycia broni palnej.

5. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych wyda w drodze rozporządzenia przepisy o porządku na kolejach użytku publicznego.

6. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Transportu, Żeglugi i Łączności określi w drodze rozporządzenia organy ochrony kolei, którym przysługuje prawo noszenia broni palnej w czasie pełnienia służby na obszarze kolejowym, oraz przypadki, w których dopuszczalne jest użycie broni przez organy ochrony kolei, i tryb postępowania przy użyciu broni.

7. Szczegółowy zakres działania oraz organizację Służby Ochrony Kolei określi Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 34. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych określi uprawnienia oraz zasady i tryb wykonywania tych uprawnień przez organy ochrony kolei w stosunku do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz zasady współdziałania tych organów z właściwymi organami wojskowymi.

Art. 35. 1. Minister Spraw Wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Transportu, Żeglugi i Łączności przypadki, w których działalność organów ochrony kolei sięgać będzie poza obszar kolejowy.

2. Przepisy art. 33 nie naruszają właściwości Milicji Obywatelskiej w zakresie utrzymywania bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego na obszarze kolei użytku publicznego.

3. Organy ochrony kolei są obowiązane udzielać w miarę możliwości pomocy organom Milicji Obywatelskiej i organom ochrony granic na ich wezwanie w wykonywaniu czynności służbowych.

4. Minister Transportu, Żeglugi i Łączności w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi szczegółowe zasady i sposób współdziałania organów ochrony kolei z organami Milicji Obywatelskiej i ochrony granic.

Rozdział 7

Przepisy karne

Art. 36. 1. Kto wykracza przeciw przepisom o porządku na kolejach, wydanym na podstawie art. 25 pkt 3 i art. 33 ust. 5,

podlega karze grzywny do 10 000 złotych.

2. Orzekanie w sprawach wymienionych w ust. 1 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Wydawca: Urząd Rady Ministrów.

Redakcja: Biuro Prawne, 00-583 Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3.

Organizacja druku i kolportaż: Wydział Wydawnictw, 00-979 Warszawa, ul. Powsińska 69/71, tel. 42-14-78 i 694-67-50.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów
w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.